

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลวาเล่ย์
ตำบลวาเล่ย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ประจำปี 2569

ด้านเกษตรกรรม

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายสุรเสกข์ พิบาล
เลขบัตรประชาชน ๓ - ๕๐๐๖ - ๐๐๔๕๔ - ๒๘ - ๒
ชื่อเรียกขานเฉพาะ -
วัน/เดือน/ปีเกิด ๓๐ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ อายุ ๕๐ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๙๘ หมู่ที่ ๑ ตำบลวาเล่ย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านมอเกอไทย
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ๐๘๗ - ๕๒๔ - ๖๓๙๒

๒. ประวัติการศึกษา

อนุปริญญาสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยชุมชนตาก

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านเกษตรกรรม

เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์การเป็นวิทยากรเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นเมือง

การทำฉัตรยอดแหลมแบบล้านนา ตุง เครื่องเงิน และงานไม้

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

- เศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตร เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และเป็นแหล่งเรียนรู้
- การทำเครื่องเงินแบบล้านนาและการประดิษฐ์สิ่งของจากไม้

องค์ความรู้

- การทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙
- การทำเครื่องเงิน ฉัตรเจดีย์ล้านนา ปิ่นปักผม ฟ้อนเล็บและเครื่องเงินอื่น ๆ
- การทำงานไม้ ใช้วัสดุเศษไม้มาทำตุ๊กตา รถไถ กระบวยตักน้ำ

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

คุณสุรเสกข์ พิบาล ตั้งเดิมเป็นคนเชียงใหม่ ในช่วงวัยเด็กเป็นเด็กกวด ซึ่งมีหลวงลุงที่เป็นลุงแท้ ๆ สอนการทำตุ้ง ฉัตรยอดแหลมแบบล้านนา เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการทำเครื่องเงินของบรรพบุรุษ เช่น ปิ่นปักผม ฟ้อนเล็บ และเครื่องประดับต่าง ๆ จากนั้นได้เริ่มศึกษาเรียนรู้การประดิษฐ์ชิ้นงานจากไม้ด้วยตนเอง ในปี พ.ศ.๒๕๔๐ ได้เป็นทหารกองเกินประจำการอยู่ในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก ก่อนจะปลดประจำการทหารกองเกิน ทางกองร้อยได้พาไปศึกษาดูงานการทำเกษตรผสมผสาน ตามแบบเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ เกิดเป็นจุดเริ่มต้นของการทำเกษตรแบบผสมผสาน หลังจากปลดประจำการทหารกองเกิน คุณสุรเสกข์ได้เข้าไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อเก็บเงินเป็นทุนในการประกอบอาชีพให้ครอบครัว แต่ด้วยการทำงานในโรงงานไม่ใช่คำตอบของความสุขจึงได้กลับบ้านมอเกอไทย เปิดอู่ซ่อมรถมอเตอร์ไซด์ตามวิชาชีพที่เรียนมา รับทำฉัตรเจดีย์ โต๊ะ เก้าอี้ แต่รายได้ไม่เพียงพอ จึงสมัครเป็นภารโรงของโรงเรียนบ้านมอเกอ ช่วงเป็นภารโรงเริ่มเรียนรู้การปลูกพืชผักสวนครัว ทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ทำการเกษตรแบบผสมผสานในครัวเรือน และในวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ เสด็จสวรรคต คุณสุรเสกข์ได้ปฏิญาณตนจะปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ และเผยแพร่องค์ความรู้ให้คนในชุมชน ได้ศึกษาเรียนรู้ให้ได้ หลังจากนั้นคุณสุรเสกข์ได้ปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังจนเกิดความเชี่ยวชาญด้านการทำเกษตรแบบผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

การถ่ายทอดความรู้ให้เด็กนักเรียน และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ตามหน่วยงานต่าง ๆ

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงาน

- การทำเครื่องเงิน ฉัตรเจดีย์ล้านนา ปิ่นปักผม ฟ้อนเล็บ เครื่องประดับเงิน
- การทำงานไม้ ใช้อุปกรณ์ไม้มาทำตุ๊กตา งานแบบแปลน กระบวยตักน้ำ
- ศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสานตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง

รางวัลที่ได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมการพัฒนาชุมชนได้มอบประกาศนียบัตร “วิทยากรผู้นำสัมมาชีพ”
- พ.ศ. ๒๕๖๐ กรมส่งเสริมการเกษตรได้มอบประกาศนียบัตร “พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer”
- พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมพัฒนาชุมชนได้มอบประกาศนียบัตร การคัดเลือกเป็นครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน ดีเด่น “ตัวอย่าง” ลำดับที่ ๒ ของจังหวัดตาก

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการเกษตร

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการเกษตร

- ภาพผลงาน การทำเครื่องเงิน

การทำฉัตรแหลมแบบล้านนา

เครื่องประดับและปิ่นปักผม

ฟ้อนเล็บ

- ภาพผลงาน การทำงานไม้

ตุ๊กตาไม้

งานแบบแปลน

- ภาพถ่าย

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวสุมิตรา จันมา

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ย่าม ผ้าห่ม ผ้าถุง และเสื่อของปกากะญอ

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การทอผ้า

ขั้นตอนในการทอผ้า

การทอผ้าห่มของปกากะญอ

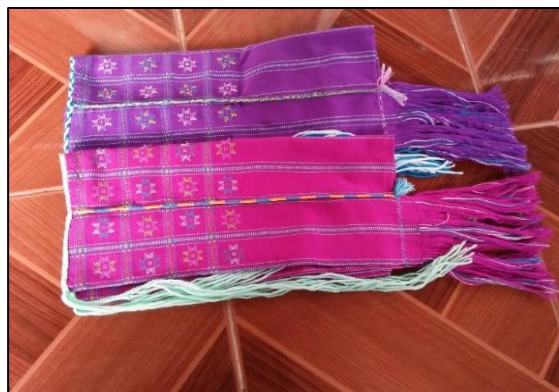
- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การทอผ้า

เซโมชู
เสื้อปกากะญอผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว

หนี่
ผ้าถุงผู้หญิงของชาวปกากะญอ

เทอะ
ย่ามชาวปกากะญอ

ยะ
ผ้าห่มชาวปกากะญอ

- ภาพถ่าย

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวสุมิตรา จันมา

ด้านหักถกรรม

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล	นายเต็ง พองน้อย
เลขบัตรประชาชน	๓ - ๖๓๐๗ - ๐๐๐๙๑ - ๙๘ - ๙
ชื่อเรียกขานเฉพาะ	-
วัน/เดือน/ปีเกิด	๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๐๑ อายุ ๖๘ ปี
ที่อยู่	บ้านเลขที่ ๕๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลวาลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก
สัญชาติ	ไทย
ภูมิลำเนา	บ้านมอเกอไทย
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้	-

๒. ประวัติการศึกษา

นักธรรมชั้นตรี

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การถักแหจับปลา

องค์ความรู้

การถักแหที่มีเทคนิคที่หลากหลาย และได้ศึกษาหาความรู้การถักแหเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ออกมามีความแข็งแรงและทนทาน

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการถักแห เริ่มมาจากสมัยก่อนครอบครัวประกอบอาชีพทางการเกษตร มีการหาเลี้ยงชีพโดยการหาของป่าและจับสัตว์น้ำ แต่อุปกรณ์ที่ใช้ในการจับปลา เช่น แห หายาก จึงทำให้นายเต็งเริ่มศึกษาวิธีการถักแหจากผู้รู้ด้านการถักแหในชุมชนและกลับมาลองถักเอง ลองผิดลองถูก จนเกิดความชำนาญ

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกชาย หลาน ญาติ และคนที่สนใจที่เข้ามาเรียนรู้โดยไม่ได้คิดค่าเล่าเรียน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน แหจับปลา

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การถักแห

วิธีการและขั้นตอนการถักแห
ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน การถักแห

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวสุมิตรา จันมา

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล	นางอุไร ใจคำ
เลขบัตรประชาชน	๓ - ๖๓๐๗ - ๐๐๐๔๕ - ๖๔ - ๒
ชื่อเรียกขานเฉพาะ	-
วัน/เดือน/ปีเกิด	๕ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒ อายุ ๖๗ ปี
ที่อยู่	บ้านเลขที่ ๓๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลวาเล่ย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ	ไทย
ภูมิลำเนา	บ้านมอเกอไทย
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้	๐๘๗ - ๕๒๔๖๓๙๒

๒. ประวัติการศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การจักสานเครื่องมือเครื่องใช้จากไม้ไผ่

องค์ความรู้

การสานเครื่องมือเครื่องใช้ให้เข้ากับการใช้งานในปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสานผลิตภัณฑ์

เพื่อให้รูปแบบของผลิตภัณฑ์ตรงความต้องการของลูกค้า และใช้งานได้ง่ายขึ้น

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นางอุไร ใจคำ เล่าให้ฟังว่าเรื่องการจักสานนั้นเริ่มจากการที่สานของเล่นในสมัยเด็ก โดยคุณพ่อเป็นคนสอนวิธีการสานของเล่น ต่อมาพอโตขึ้นได้เรียนรู้การสานเครื่องมือเครื่องใช้ ลองผิดลองถูกจนสามารถประกอบเป็นอาชีพ หาเลี้ยงครอบครัวได้ และปัจจุบันนางอุไร ได้นำเครื่องมือไปวางจำหน่ายในงานเกษตร มีการโฆษณาขายสินค้าผ่านเว็บไซต์ มีรายการสั่งซื้อแบบออนไลน์ผ่านทางหัวหน้ากลุ่มจักสานของชุมชน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดความรู้การจักสานผ่านผู้ที่สนใจโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ภายในกลุ่มจักสาน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การสานตะกร้า ชะลอม และของที่ระลึก

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน งานจักสาน

ตะกร้าและชะลอมเล็ก

กระเช้า

- ภาพถ่าย

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวสุมิตรา จันมา

ด้านอุตสาหกรรม

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายประสพชัย กองสุข
เลขบัตรประชาชน ๓ - ๔๑๑๐ - ๐๐๑๐๙ - ๘๔ - ๕
ชื่อเรียกขานเฉพาะ ยักษ์
วัน/เดือน/ปีเกิด ๒ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๒๕ อายุ ๔๔ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๒๔/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลวาเล่ย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านวาเล่ย์เหนือ
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ๐๖๑ - ๗๙๐๒๖๗๖

๒. ประวัติการศึกษา

มัธยมศึกษาปีที่ ๖ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรมด้าน

ด้านอุตสาหกรรม

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การตีมีด ตีดาบ

องค์ความรู้

การแยกคุณสมบัติของเหล็กที่นำมาตีดาบ ขั้นตอน วิธีการตีดาบ และความเชื่อทางโหราศาสตร์เกี่ยวกับวันเวลาในการตีดาบแต่ละครั้ง

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

คุณประสพชัย กองสุข บ้านเกิดเป็นคนจังหวัดอุดรธานี มีความสนใจเรื่องดาบตั้งแต่เด็ก พออายุ ๑๕ ปี ได้เริ่มศึกษาเรื่องดาบอย่างจริงจัง โดยเดินทางไปศึกษากับช่างตีดาบสมัยก่อน ไปพูดคุยกับอาจารย์ ดูการตีดาบแต่ละที่ เช่น การตีดาบแถบภาคเหนืออย่างจังหวัดลำปาง การตีมีดที่จังหวัดราชบุรี และตามพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ แต่ได้เรียนรู้เรื่องดาบสมัยก่อนมากที่สุดจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร ในระหว่างที่ศึกษาเรื่องดาบนั้น คุณประสพชัยได้ทดลองตีดาบตามรูปแบบสมัยโบราณ และออกแบบรูปทรงให้เป็นดาบร่วมสมัย สามารถใช้งานได้จริง ซึ่งคุณประสพชัยได้นำความรู้จากการทำงานในโรงงานนำเข้าเหล็กเป็นเวลา ๑๒ ปี มาใช้ร่วมกับงาน ตีดาบจนมีความเชี่ยวชาญ

โดยได้ทำเป็นอาชีพเสริมตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑ และเมื่อออกจากงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ก็ได้ทำอาชีพตีดาบอย่างจริงจังจนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดศิลปะการตีมีด ตีดาบให้กับกลุ่มผู้ที่สนใจในศิลปะการตีดาบโบราณ ดาบร่วมสมัย มีลูกศิษย์จากตำบลวาเลย์ ๒ คน อำเภอแม่สอด ๒ คน จังหวัดตาก ๑ คน จังหวัดน่าน ๒ คน และจังหวัดเชียงราย ๒ คน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านอุตสาหกรรม เช่น ดาบใบข้าว ดาบปลายบัว ดาบปลายตัด และมีดสั้น

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานด้านอุตสาหกรรม การตีมีด ตีดาบ

เครื่องเผาเหล็กควบคุม
อุณหภูมิ
โดยใช้ไฟฟ้า

- ภาพผลงานด้านอุตสาหกรรม การตีมีด ตีดาบ

เครื่องเจาะเหล็กไฟฟ้า

เครื่องตัดเหล็กไฟฟ้า

เครื่องเผาเหล็กขณะตีมีด ตีดาบ

เครื่องรองการตีเหล็ก

- ภาพผลงานด้านอุตสาหกรรม การตีมีด ตีดาบ

นำเหล็กเผาจนแดงมาตีดาบ

ดาบใบข้าว

ดาบกลีบบอกบัว

ดาบปลายบัว

- ภาพผลงานด้านอุตสาหกรรม การตีมีด ตีดาบ

ดาบปลายตัด

ดาบปลายตัด

มีดสั้น

- ภาพถ่าย

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวสุมิตรา จันมา

ด้านการแพทย์แผนไทย

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นางปิ้ง กลับประพฤติ
เลขบัตรประชาชน ๕ - ๖๗๑๑ - ๐๐๐๑๖ - ๓๖ - ๓
ชื่อเรียกขานเฉพาะ แป้ง
วัน/เดือน/ปีเกิด - เดือน - พ.ศ. ๒๕๑๕ อายุ ๕๔ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑๕/๙๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลวาลย์ อำเภอบพพระ จังหวัด

ตาก

สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านผ่านศึกพัฒนา
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ๐๙๕ - ๑๓๗๕๙๒๕

๒. ประวัติการศึกษา

ไม่ได้เรียนหนังสือ

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านการแพทย์พื้นบ้าน (แบบชาติพันธุ์ม้ง) - ด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การรักษาจับเส้น นวดเส้น และสมุนไพร

องค์ความรู้

ใช้สมุนไพรรักษาโรค เลือดลมในร่างกาย และการจับเส้น บีบนวดเส้นยึด เส้นตึง

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นางปิ้ง กลับประพฤติ เป็นชาติพันธุ์ม้ง ได้รับการสืบทอดองค์ความรู้ด้านสมุนไพรจากปู่ ที่เป็นคนสืบทอด การรักษาด้วยสมุนไพรร่วมกับความเชื่อทางพิธีกรรมของชาวม้ง ที่มาจากต้นตระกูลแซ่ท้าว นอกจากนี้ยังค้นคว้า องค์ความรู้ด้านจับเส้น บีบนวดเส้นยึด เส้นตึงด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยรักษาคนในหมู่บ้าน ชุมชนใกล้เคียงและเดินทางไปรักษาคนเจ็บป่วยตามต่างจังหวัด เช่น เชียงราย น่าน เพชรบูรณ์ เป็นต้น

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง การรักษาสมุนไพรร่วมกับความเชื่อทางพิธีกรรมของตระกูลแซ่ท้าว โดยให้ ลูกชายคนใดคนหนึ่งของครอบครัวของคุณปิ้งเป็นผู้สืบทอด

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านการแพทย์พื้นบ้าน การอบสมุนไพร การจับเส้น การนวดเส้นยึด เส้นตึง

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน

เตรียมตะไคร้ ขิงทุบผสมน้ำสำหรับทา
ตอนบีบนวด

นำตะไคร้กับขมิ้นผสมน้ำต้มไว้สำหรับ
อบสมุนไพรรักษาคนที่มารักษา

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน (ต่อ)

เผาก้อนหินให้เป็นสีแดงสุก ๓ ก้อน

เริ่มแรกในการรักษา จะจับเส้น ปีบ
นิ้ว ทำแบบ ๓ เวลา ตอนเช้า กลางวัน
เย็น

พอน้ำสมุนไพรเดือด เตรียมนำไปอบ
รักษา ในการต้มน้ำสมุนไพร ๓ ครั้ง
ทุกครั้งที่นิ้วจะอบสมุนไพรต่อทุกครั้ง

ยกหม้อต้มสมุนไพรลงแล้วนำก้อนหิน
เผาใส่เข้าหม้อสมุนไพรไปพร้อมกันทั้ง
๓ ก้อน และเผาก้อนหินทุกครั้งที่ทำกร
ต้มน้ำสมุนไพร

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน (ต่อ)

นำก้อนหินเผาใส่เข้าไปหม้อต้มสมุนไพร
จะทำให้น้ำสมุนไพรเดือดผุดออกมา
(ใส่ก้อนหินเผาทุกครั้ง)

ให้คนที่มารักษาเข้าไปอบตัวโดยการ
ใช้ผ้าห่มคลุมให้จนมืดแล้วค่อยๆเปิด
ปลายผ้าห่มให้อากาศถ่ายเท อบอุ่น
แบบนี้จนกว่าน้ำหยุดเดือดอบทั้งหมด
๓ ครั้ง หลังการนวดทุกครั้ง

หลังจากจับเส้น บีบนวด อบรมรักษาตัว
เสร็จจะใช้ผ้ากัญชงพันมือแล้วอาจารย์ที่
รักษาจะกดบริเวณตั้งแต่เท้าถึงหัว ถือ
เป็นการสิ้นสุดการรักษาอบสมุนไพร
ตระกูลแซ่ท้าว

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวจิตรา นุช แสนวงษา

ด้านศิลปกรรม

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล	นางเป็ง วงษ์สีใส
เลขบัตรประชาชน	๓ - ๖๓๐๗ - ๐๐๐๙๔ - ๖๓ - ๕
ชื่อเรียกขานเฉพาะ	ยายเป็ง
วัน/เดือน/ปีเกิด	๔ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ อายุ ๘๐ ปี
ที่อยู่	บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลวาลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ	ไทย
ภูมิลำเนา	บ้านวาลย์ใต้
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้	-

๒. ประวัติการศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปะการแสดง

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การฟ้อนรำ

องค์ความรู้

การฟ้อนรำพื้นเมืองของชาวบ้าน

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

ภูมิลำเนาเดิมของนางเป็ง วงษ์สีใส เป็นคนอำเภอลี่ จังหวัดลำพูน ในสมัยเด็กศึกษาอยู่ที่โรงเรียนใน อำเภอลี่ นางเป็งเริ่มสนใจการฟ้อนรำ และได้เรียนรู้การรำในโรงเรียน และได้แสดงตามงานโรงเรียนงานวัด ในช่วงอายุ ๑๒ ปี ได้ชักชวนเด็กรุ่นน้องให้มาเรียนรำในบ้านของตนเองหลังเลิกเรียน จากนั้นจึงเริ่มฝึกการเรียนฟ้อน โดยนางเป็งมีความสามารถในการจดจำท่ารำฟ้อนได้เป็นอย่างดี แม้สอนเพียงครั้งเดียวเท่านั้น จนนางเป็งมีความเชี่ยวชาญด้านการฟ้อนพื้นเมือง

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดความรู้ให้แก่หลานสาว และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับผู้สูงอายุในชุมชน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปะการแสดงในงานผู้สูงอายุของตำบล และงานประเพณีต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปะการแสดง

กิจกรรมงานผู้สูงอายุตำบลวาเล่ย์

- ภาพถ่าย

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวสุมิตรา จันมา

ด้านอื่นๆ

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายทัน สิงห์บุตร
เลขบัตรประชาชน ๓ - ๖๓๐๔ - ๐๐๓๐๘ - ๖๗ - ๒
ชื่อเรียกขานเฉพาะ ลุงหนานต๊อบ
วัน/เดือน/ปีเกิด - เดือน - พ.ศ. ๒๔๙๖ อายุ ๗๓ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๔๘/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลวาเล่ย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านวาเล่ย์ใต้
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ๐๘๒ - ๔๐๑๗๖๑๐

๒. ประวัติการศึกษา

ประถมศึกษาปีที่ ๔

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านประเพณีพิธีกรรม และศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

เป็นผู้นำประกอบประเพณีพิธีกรรม และการสานแห สวิง

องค์ความรู้

เป็นผู้ประกอบพิธีทำบุญเสกหลักเมืองประเพณีของหมู่บ้าน พิธีกรรมศาสนา ดุ๊กข์งามยามดี วันดี เวลาดี และการสานแห สวิง ที่มีความแข็งแรงและทนทาน

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นายทัน สิงห์บุตร ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนบ้านแม่ดาว อำเภอมะนัง จังหวัดตาก ย้ายเข้ามาอยู่บ้านวาเล่ย์ใต้เมื่ออายุ ๔๕ ปี เริ่มบวชอายุ ๑๗ ปี ศึกษาในกาสาวพัสดุ (ทางพระธรรม) เป็นสามเณร ๓ ปี และพระภิกษุ ๕ ปี หลังจากลาสิกขา นายทันเริ่มศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านอย่างจริงจัง จนสามารถเป็นผู้นำประกอบพิธีกรรมประเพณีในหมู่บ้าน ซึ่งนำความรู้มาดุ๊กข์ดี ยามดี วันดี วันเสีย การจัดงานมงคล พิธีกรรมต่าง ๆ ให้กับชาวบ้าน และยังทำหน้าที่เป็นมัคทายกของหมู่บ้าน จนชาวบ้านจึงเรียกนายทันว่า อาจารย์ทัน นอกจากนี้ยังได้ศึกษาวิธีการสานแห การถักสวิงจากน้องชาย ลองผิดลองถูกจนเกิดความชำนาญ และสืบทอดองค์ความรู้ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้านมาจนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน

เป็นผู้ประกอบพิธีทำบุญเสาหลักเมืองบ้านวาเลย์ใต้

ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

ให้ความรู้คนในชุมชนที่สนใจการสานแหเข้ามาเรียนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน เช่น พิธีทำบุญเสาหลักเมือง และประเพณีของหมู่บ้าน

ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น แห สวิง จับปลา

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน พิธีทำบุญเสาหลักเมือง

จัดเตรียมรูป เทียน ดอกไม้
สำหรับพิธีทำบุญเสาหลักเมือง

กระถางถวายพิธีทำบุญเสาหลักเมือง

- ภาพผลงานต่างๆ ด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน พิธีทำบุญเสาสหลักเมือง

อาจารย์ทันตดูแลพิธีทำบุญเสาสหลักเมือง

ชาวบ้านร่วมทำบุญเสาสหลักเมือง

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน การถักแห

การเริ่มถักแหจับปลา

ถักแหจับปลาตาเล็ก

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน การถักแห (ต่อ)

แหที่ถักเสร็จแต่ยังไม่ใส่เหล็กห่วงโซ่

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน สวิง

สวิงใส่ปลา

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวสุมิตรา จันมา

ที่อำเภออุ้มผาง บ้านกะแงคี ๒ - ๓ ปี ในช่วงที่อยู่บ้านกะแงคีได้รับการรักษาชาวบ้าน ผังเข็ม ใช้นยาสมุนไพร รักษาชาวบ้านอยู่ตลอด จนมาปี พ.ศ. ๒๕๓๗ มีโครงการจัดที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินคีรีราษฎร์ อำเภอ พบพระ (จคพ.) ใช้ชื่อหมู่บ้านว่า บ้านรวมไทยพัฒนาที่ ๑๕ - ๑๙ ครอบครัวนางซั่วได้ถูกจัดสรรเข้ามา อยู่บ้านรวมไทยพัฒนาที่ ๑๖ เมื่อเข้าอยู่ในหมู่บ้าน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐให้ปลูกสมุนไพร รักษาชาวบ้าน ตรงบริเวณโรงพยาบาลส่วนตำบลบ้านทรัพย์เจริญ ทำงานอยู่ประมาณ ๒ ปี นางซั่วได้ล้มป่วยจึงทำให้โครงการไม่ได้รับการสานต่อ หลังจากหายป่วยได้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และนำความรู้ด้านแพทย์แผนจีนรักษาชาวบ้านจนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

- รักษาคนในหมู่บ้านและชุมชนใกล้เคียง
- ได้ร่วมกับหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ไปรักษาชาวบ้านกลุ่มเก่าเป็นประจำทุกปี
- ถ่ายทอดความรู้เรื่องให้นักเรียนที่ทำรายงานเรื่องสมุนไพร และนักศึกษาที่ทำวิจัยเรื่องพืชสมุนไพร
- การฝังเข็ม แพทย์แผนจีน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงาน

การฝังเข็ม ยาสมุนไพรแบบต้ม แบบผง และการรักษาแพทย์แผนจีน

รางวัลที่ได้รับ

- พ.ศ.๒๕๕๕ ได้รับเกียรติอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดีเด่น ระดับอำเภอ ประจำปี ๒๕๕๖ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก
- พ.ศ.๒๕๕๖ ได้รับเกียรติอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดีเด่นระดับอำเภอ ประจำปี ๒๕๕๗ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก
- พ.ศ.๒๕๕๖ ได้รับประกาศนียบัตรในการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนจีน ๓๖๐ ชั่วโมง รุ่นที่ ๓ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพะเยา จากกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
- พ.ศ.๒๕๖๑ ได้รับหนังสือรับรองที่ ๑๓๙/๒๕๖๑ หนังสือรับรองการผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ช่วย แพทย์แผนจีน หนังสือรับรองนี้ให้ใช้ได้ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๑ - ถึงวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ จากกระทรวงสาธารณสุข

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่างๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน

ยาสมุนไพรแบบต้ม

ยาสมุนไพรแบบผง

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน

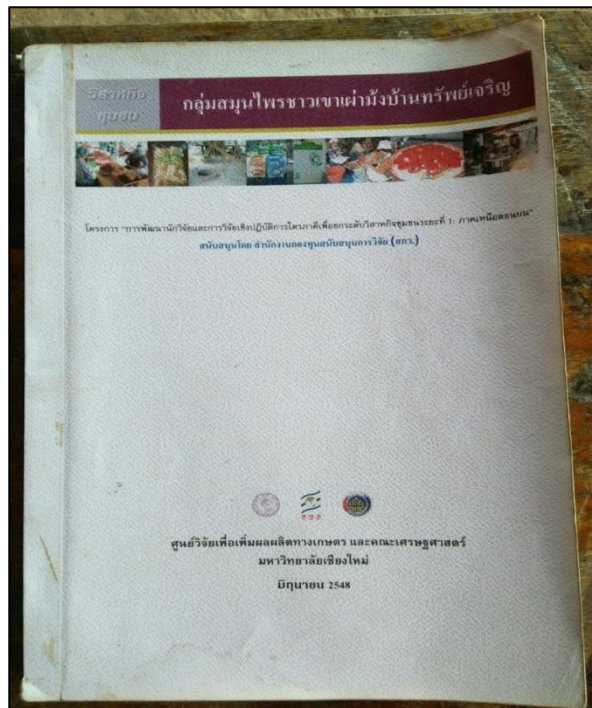

แบบเข็ม

เข็มที่ใช้เป็นการรักษาแบบแพทย์แผนจีน

หนังสือรวมองค์ความรู้สมุนไพรชาวเขาชาติพันธุ์ม้งบ้านทรัพย์เจริญ

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน (ต่อ)

แพทย์แผนจีนรุ่นที่ ๓ ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีพะเยา

- ภาพผลงานต่างๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน (ต่อ)

ได้รับเกียรติอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดีเด่น ระดับอำเภอประจำปี ๒๕๕๖

ได้รับเกียรติอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดีเด่น ระดับอำเภอประจำปี ๒๕๕๗

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวสุมิตรา จันมา

